

STAD BIJ NACHT

Rudy Dek

Nijmeegse thrillertrilogie - deel 1

Quo Vadis Uitgeverij

Quo Vadis Uitgeverij
Postbus 1027
6501 BA Nijmegen
The Netherlands
Tel: 0031 (0)24-3243653
www.qvuitgeverij.nl
info@qvuitgeverij.nl

re druk 2022 – Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp: Rudy Dek/ Anima communicatie & vormgeving, Millingen a/d Rijn
Foto's: Karsten Russ (cover) en William Moore (achterflap)
Druk: PRINTSUPPORT4U
ISBN 9789492435217
NUR 332

© Rudy Dek/ Quo Vadis Uitgeverij, 2022 – Stad bij nacht

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Pluk,

1.

I

Een jaar of wat geleden kocht ik een appartement met zicht op het mooiste deel van de Waal, dat stuk tussen de spoorbrug en de Oversteek. Inmiddels kan mijn huis haast wel een miljoen waard zijn. Hoe dan ook, als het er ooit van komt, zal het niet voor minder van de hand gaan.

Het bureau is niet ver van waar ik woon. Het liefst ga ik er te voet naartoe. Onder het spoorwegviaduct door, langs het Joris Ivensplein en dan over een voetpad evenwijdig aan het Kronenburgerpark, of anders, net hoe de wind staat, er gewoon doorheen. Als ik loop kan ik mij stap voor stap omvormen tot de vrouw die daar haar geld verdient: een rechercheur van politie, een brein dat er eigen redeneringen op na houdt, vaak tegen de stroom in, iemand die zich niet zo maar aansluit bij de grootste gemene deler, kortom: iemand die ik in dat mooie huis van me niet wil zijn. Dat is de reden dat ik loop, want de wandeling draagt zowel op de heen- als de terugweg bij tot de transformatie. Al moet ik toegeven, van burger naar politievrouw is vele malen eenvoudiger dan andersom. Als ik terugkeer naar de doodgewone vrouw met haar doodgewone zorgen en verlangens, is een omweg nogal eens geboden.

Het is nog vroeg in de ochtend als ik het bureau nader. Het verkeer is net op gang gekomen. Mijn gedachten richten zich als vanzelf op dat wat we de afgelopen dagen voor de vierde of vijfde keer hebben besproken en waarmee we vandaag verder zullen moeten om eindelijk een knoop door te hakken. Het stadsbestuur heeft via het OM een onderzoek naar Marcel Tuininga gelast en diens activiteiten in de stad. Tuininga is een welgesteld man met een imposant landhuis aan de andere kant van de Waal, ergens in de buurt van Zetten. Reinbach wilde niet veel kwijt over de aanleiding, kon ook niet goed verklaren waarom wij het onderzoek deden en niet de gemeente waartoe Zetten behoort, leek vooral moeite te hebben met de hoed en de rand, maar vroeg ons desondanks wel na te denken over hoe we het bewijs tegen deze Tuininga konden vergaren. We hebben daar, in dat mooie huis van die kerel, ogen en oren nodig, sprak hij alsof hij de zin onlangs in een of ander boek was tegengekomen en daarvan onder de indruk was geraakt.

Tuininga zou een radicaal links verleden hebben, een verleden waarin geweld tegen de overheid zou voorkomen, maar waarvoor nooit bewijs is gevonden. Wel is aangetoond dat hij eens wapens leverde aan linkse fanatici, iets waardoor hij ook voor enige tijd achter slot en grendel belandde. Gek genoeg, toen hij weer vrij kwam en het hem duidelijk werd dat het kapitalisme niet was uit te bannen, staakte hij zijn strijd, werd een soort veteraan en sloot zich in die hoedanigheid onbekommerd aan bij het grote geld. Hij begon te handelen, vooral in onroerend goed, en verwierf zich in korte tijd een aanzienlijk kapitaal. Ondanks inspanningen van zelfs de FIOD viel hij niet op andere onregelmatigheden dan die ene wapenlevering te betrappen. Daar draaide het nu ook niet meer om. Het stadsbestuur was namelijk door de Duitse justitie benaderd en gevraagd of het mogelijk was dat een hele stapel geld via een RAF-lid bij Tuininga terecht zou zijn gekomen. Het was immers niet te geloven dat uiterst links met een beetje vastgoedhandel naar rechts

was gevallen en daarom had het OM, gevoed door een verontrust stadsbestuur, bedacht dat een zweem van witwaspraktijken al een toegang tot Tuininga's administratie kon opleveren en tot dat wat de man momenteel verder uitspookte. Desnoods werd hij betrapt op een opgetrokken schuurtje zonder vergunning, als het balletje maar ergens begon te rollen en een uitgebreid onderzoek niet uit de lucht kwam vallen. Zo kwam het dat we op zoek moesten naar onregelmatigheden, in de hoop het verdwenen RAF-geld op het spoor te komen, en zo kwamen tussen alle afwegingen die ogen en oren ter sprake. Maar weet wel, zeiden de mensen die Tuininga kennen, als deze kerel, deze patroon van de onvergeeflijkheid, iets kan ruiken, is het wel de overheid. En als hij iets haat en graag beschadigt, is dat diezelfde overheid. Daar liep gisteren het overleg voor de zoveelste keer op vast: hoe komen we dit bastion van Zetten binnen en hoe kunnen we daar eens ongestoord rondsuffelen? Ook het Kronenburgerpark heeft daarop geen antwoord.

Voor het bureau staan opvallend veel mensen, vooral collega's in blauw en grijs. Er is iets gaande. Even nog denk ik dat er een festiviteit is, iets waarvan de aankondiging me is ontgaan, en dat ik mijn vrolijkste gezicht moet opzetten, maar al gauw dringt het tot me door dat het serieus is. Er is een afzetlint gespannen, over de rijweg en over de stoep. De meeste collega's staan er niet voor maar erachter, rond een auto die daar voor het bureau is geparkeerd, daar waar geen enkele auto mag staan, zelfs niet die van de burgemeester. Ze praten door elkaar heen, luid en onverstaanbaar, lijken allemaal een andere kant op te willen. Ik zie ook een ambulance en besef dat dit niet voor een overtreding van het parkeerverbod is. Ik buk, ga onder het afzetlint door en sluit mij aan bij het oproer. Aan de politieman voor me, iemand van de straat, vraag ik wat er aan de hand is.

Hij draait zich om, herkent me. 'Het is niet bepaald fris, mevrouw Jolie,' antwoordt hij. Hij wil nog iets zeggen, maar wordt afgeleid door een collega verderop. 'Regel het verkeer nou eens!' roept hij geïrriteerd terug. 'Moet je nou kijken...'

Ik wil weten wat niet bepaald fris is, maar door die rij vastgelopen auto's uit de richting van het station heeft hij geen tijd voor me. Ik knik vriendelijk naar de andere collega's, werk me ondertussen langs hen heen, naar hun midden, daar waar de auto staat. Het is een rode middenklasser. Een oudje. Iemand leunt er met zijn rug tegen, alsof hij de auto in beslag heeft genomen en nu moet voorkomen dat iemand er nog een vinger naar uitsteekt. Het is collega Albert Delie. Zodra hij me ziet, neemt hij zijn peuk uit zijn mond, gooit die van zich af en schudt even het hoofd.

'Goeiemorgen, Albert.'

'Emmy.'

Met mijn gezicht wijs ik naar de auto. 'En wat is dit?'

Met tegenzin maakt hij zich los van de auto en stapt opzij. 'Kijk zelf,' zegt hij onderkoeld.

Op de bijrijdersstoel lijkt iemand te zitten. Ik ga iets door mijn knieën en probeer te zien wie dit is. Het hoofd hangt voorover, veel bloed in het gezicht.

'Ze hebben hem door z'n kop geschoten,' hoor ik Albert zeggen.

'Door z'n kop?'

'De jongens van de ambulance waren er zo klaar mee.'

Ik richt me op en tik eens op het dak van de auto. Het doet me weinig, maar ik behoor in alle ernst te reageren.

‘Die doet echt nooit meer iets,’ gaat Albert verder.

‘Kennen we hem?’

‘Tibbe Seeman.’

‘Tibbe Seeman? Dat meen je niet...’

Nijmegen is groot genoeg om naast honderdzeventigduizend brave burgers nog aan enkele minder brave lieden huisvesting te bieden. Zo is Marcel Tuininga, wat je kunt noemen, een chique boef, iemand die na zijn werk de tafel afruimt en de boel afwast, iemand met zekere grandeur en smaak, en zo bevindt Tibbe Seeman zich precies aan de andere kant van het spectrum. Tibbe Seeman is een rommelaar, een etterende zweer die van alles overhoop haalt en de zoi de zoi laat.

‘Hoe komt hij hier?’

‘Niet uit eigen beweging.’

‘Hoe dan wel?’

Albert haalt zijn schouders op. ‘Vanmorgen vroeg moet iemand hem hier hebben neergezet, vermoed ik.’

‘Neergezet?’

‘Ja, in de auto. Eerst gemold en toen hier neergezet.’ Albert zoekt in zijn zakken en haalt een pakje sigaretten te voorschijn. ‘Alsof we al niet druk genoeg zijn.’

Gekte kent vele hoogtepunten, telkens weer anders, steeds in een poging zichzelf te overtreffen. Tibbe Seeman, al een eeuwigheid bezig met divers klein ongerief, van afpersing tot intimidatie, van omkoping tot geweldsdelicten, dan weer een poosje vast en dan weer op vrije voeten, en nu, alsof de wereld het zat was, is er zomaar een einde aan zijn carrière gekomen.

Een werkdag is vaak onvoorspelbaar, daar leven we mee, maar een begin als dit maakt chagrijnig.

II

Met soldatenpassen ga ik door de gangen van het hoofdbureau, op weg naar de briefing, een bijeenkomst die vandaag anders zal zijn dan welke voorafgaande ook.

Mijn naam is Emmy Jolie. Ik ben 42 jaar oud, geboren in Den Haag, woon sinds 2014 in Nijmegen en werk al een eeuwigheid bij de politie. Nadat ik het kwaad van de wereld al enkele malen had aangepakt, sloeg het terug: kanker. Dat kostte me beide borsten, mijn seksualiteit en mijn identiteit. Sindsdien zie ik mijzelf niet langer als vrouw en houd ik mannen op afstand. En al weet ik nog niet precies wie, ik weet wel dat eens iemand voor al dit leed zal boeten. Dat zit in mijn hoofd en het gaat er niet meer uit. Het hoort bij mij. Ik zou het er haast bij moeten zeggen, als ik me voorstel. Dat ik tijdens mijn ziekte serieus heb overwogen de politie te verlaten, maar er toch ben gebleven, kan een reden zijn geweest om dit te voorkomen, maar net zo goed een om dit te realiseren.

In plaats van door de jaren heen meer te gaan weten en zekerder van mijn zaak te zijn, ben ik na mijn ziekte aan alles gaan twijfelen: aan mensen, hun bedoelingen, hun woorden, hun afspraken. Lange, eenzame wandelingen zijn de gesprekken met mijzelf, gesprekken zonder uitkomst. En waar ik tijdens al dat lopen wel achter ben gekomen, is

dat ik niet langer alleen ben in dit gehavende lijf. Er is weliswaar iets vanaf gehaald, maar er is ook iets aan toegevoegd. Sinds die negen dagen in het ziekenhuis verblijven er in dit lichaam verschillende partijen, ieder met zijn eigen standpunt, en ze roepen allemaal om het hardst. Ze houden nauwelijks een pleidooi voor hun eigen standpunt, nee, ze keuren liever dat van de ander af. En dat doen ze meedogenloos.

Ik kwam erover te spreken met de psycholoog op mijn werk, Hanna d'Anjou, en ze zei me dat dit mijn geweten is, niet die stemmen, maar dat rondgaan van al die standpunten. Na mijn ziekte en die enorme ingreep, zo zei ze, ben ik bezig mijzelf te herzien, bezig het leven opnieuw aan te gaan en de daarbij horende keuzes te maken. Een doodsbedreiging zet processen zoals deze in gang, want alles in je is in verhoogde staat van paraatheid: dit mag je niet nog eens overkomen, nooit en nergens. Ze zei dat het ook geen geringe zaken zijn die je tegelijkertijd als mens en als politiefunctionaris tegenkomt, baseer daar maar eens een weloverwogen keuze op. Opvallend, ze noemde beide kanten: mens en politiefunctionaris. Twee entiteiten voor één individu. Ik had moeten vragen of het normaal is dat die twee tegenover elkaar staan en niet naast elkaar, of zelfs verenigd, maar ik was bang dat ze het als een verwijt zou opvatten.

Hanna d'Anjou is geen onvriendelijke vrouw, zeker niet. Ze is een vrouw die veel heeft geleerd en over de juiste woorden beschikt om over gruwelijke zaken te praten, maar toch, ik denk dat ze van mijn situatie niet zo heel veel verstand heeft. Ik onderzoek namelijk geen keuzes, want die maak ik niet. De keuzes dringen zich aan me op. Overvallen me. Bijna alles wat ik doe, doe ik impulsief en zonder oordeel. Onlangs arresteerde ik een verkrachter, een kerel die uiteindelijk niet werd veroordeeld, omdat dat suffe wijf te bang was hem als dader aan te wijzen. Het was om zes uur 's ochtends toen we zijn huis binnenvielen en troffen hem aan aan de keukentafel. Voor hem een opengeslagen krant en een pot koffie op een theelichtje, daarnaast vier mokken. Alsof we een afspraak hadden. De klootzak. Het deed hem niets dat daar in alle vroegte een arrestatieteam stond, in zijn huis, aan zijn tafel. Doodgemoedereerd kwam hij overeind, spreidde de mokken over de tafel en vroeg of we wel of niet gingen zitten. Ondertussen wilde hij van me weten waarover ik me druk maakte. Een verkrachting? Werkelijk? Dat mens dat hij had genomen, dat was toch maar een achterlijk zwartje. Is het dan wel een verkrachting? vroeg hij me met een zachte, haast charmante glimlach. Zonder na te denken, zonder een beoordeling of weging, zonder me af te vragen of het me om die zwarte vrouw was te doen of om mijn eigen bekraste identiteit, nam ik de koffiepot en sloeg er de man mee voor het hoofd. Koffie aan de muur, man op de grond, gesprek met de eenheidsleiding.

Dat ben ik, een op drift geraakt schip. Ik word voortgestuwd door de stroom der gebeurtenissen en dat met een aantekening in mijn dossier.

Mijn ouders, die lieverds, hebben me zonder ook maar een dag te verslappen een christelijk wereldbeeld voorgehouden, een bouwwerk waarin verdraagzaamheid en vergiffenis de gammele stutten zijn. Alles gebeurt omdat Hij het wil, zeiden ze, en daarom hoef je geen rancune te hebben over de dingen die je doet of juist niet doet. Volg het pad dat voor je is uitgezet, adem de lucht in die je tegemoetkomt en leef. Dat vooraf: leef! Maar lieve papa en mama, geloof me, geen politieman of -vrouw kan op die manier het werk doen: het slachtoffer oprapen en de dader aan het oordeel van een of andere god overlaten. Is dat rechtvaardigheid? Dat was wat ik wilde zeggen, maar ik spaarde hen. Ze

moesten maar aan me zien wat ik bedoelde. Merkwaardig genoeg, nu ze er niet meer zijn, ben ik hun zorgen om mij gaan missen.

Mijn keuze voor dit werk werd door mijn ouders niet betwijfeld. Ondanks alles waren ze er zelfs trots op dat ik - in hun termen - een dienaar van de wet wilde zijn, iemand die het als taak heeft rechtvaardigheid van onrechtvaardigheid te onderscheiden. Bij het afsluiten van mijn opleiding kwamen ze met handenvol bloemen. Het leek hen niet alleen te doen om de feestvreugde van dat moment, het had er alle schijn van dat ze op allerlei levenszaken van een jonge vrouw vooruit liepen: een trouwerij en de komst van een handvol kinderen, de dingen waarvoor men doorgaans zulke belachelijke bossen aansleept. Toen het donker was en iedereen mijn huis had verlaten, liep ik naar buiten, naar een bouwplaats aan de overkant van de straat, en gooide de bossen daar in een container. Eerlijk gezegd, ik wilde wel een man en ook wel kinderen, maar later. Veel later. Eerst wilde ik een sterke, onafhankelijke vrouw zijn, iemand met een goed inkomen, met desnoods een eigen huis en bovenal een kring van mensen die haar in haar verscheidenheid erkent. Gedurende dat streven sloop de kanker naar binnen en werd alles anders.

En dan nu, op deze verschrikkelijke rotdag, als ik met kloeke passen door de gangen van het hoofdbureau marcheer, met boze collega's in mijn kielzog, besef ik dat we zelfs niet in staat zijn de wereldse dreiging buiten de deur van dit bureau te houden.

2.

I

Niet ver van waar hij woonde, was op een dinsdagmorgen in alle vroegte brand uitgebroken. Cees had al in huis een brandlucht geroken en de ketel gecontroleerd, maar pas toen hij sirenes hoorde, keek hij uit het dakraam en zag een enorme, donkere rookwolk tussen de daken opstijgen. Omdat het dichtbij was, ging hij direct naar beneden, trok zijn jas van de kapstok en stapte de straat op. Toen hij op de plaats van de brand kwam, zag hij dat het aan de Hatertseweg was, de computerzaak daar op de hoek stond in de hens. Het woeste, laaiende vuur had het pand al geheel in zijn greep. Hier kwam geen computer meer uit.

De Hatertseweg liep aan beide kanten vol en de politie deed moeite het publiek te terug te dringen. Cees probeerde zich desondanks door de massa naar voren te werken. De hitte kwam hem tegemoet en eenmaal op de voorste rij moest hij een arm tegen zijn gezicht houden.

Onderwijl deed de brandweer haar werk. Slangen uitrollen, aansluiten, kranen open. Er was nauwelijks overleg, alles verliep in een snelle, mechanische orde, maar desondanks was het hen aan te zien: dit was een kansloze onderneming. Een omstander zei dat de gasleidingen in de wijk al jaren aan vervanging toe waren. Dat had je toch al gezien met

die fik bij Geesink. Dat verdomde gas ook. De man wilde nog veel meer zeggen, maar staakte zijn beklag, toen de politie dichterbij kwam en iedereen maande achteruit te gaan.

De brand deed in heftigheid inderdaad denken aan die bij Geesink, ruim een jaar geleden, een klein stukje verderop, maar die brand had niets met gasleidingen van doen. Bij Geesink, een oudere man die een zaak voerde in gordijnen en vloeren, bleek de boel te zijn aangestoken. Toen de zaak minder goed begon te lopen, zou hij de verzekering een oor hebben willen aannaaien, iets wat hem nogal duur te staan kwam. Onbegrijpelijk, zulke nette mensen. Hij en zijn vrouw waren altijd zo behulpzaam, altijd bereid het onmogelijke te presteren. Als je bij Geesink iets kocht, kwam zijn vrouw enkele dagen na de levering alles nog eens controleren en ze ging niet eerder weg voordat het was zoals jij het wenste. Zulke mensen lichten hun verzekering niet op.

Cees zag een aantal jonge mannen keer op keer tussen de mensen van de brandweer en de politie heen en weer hollen. Cees kende hen vaag, het waren donkere mannen, afkomstig uit een land als Eritrea of Somalië. Een aantal jaren geleden waren ze hier een computerzaak begonnen en ze deden het aanvankelijk vrij goed. Boven de zaak was een kleine woning en aan hun wanhoop te zien, lag het voor de hand dat een van hen daar woonde. Ze maakten allerlei gebaren, alsof er zelfs nog iemand binnen zou zijn, maar het was tevergeefs: binnen ettelijke minuten had het vuur het pand verslonden. Toen de voorpui ineen zeeg, kon Cees het niet langer aanzien en hij wurmde zich opnieuw door de mensenmassa, terug naar huis.

II

Hij liep niet rechtstreeks naar huis. Hij maakte een ommetje door de buurt, iets wat hij vaker deed. Een soort check. Hij voelde zich verantwoordelijk voor een goede staat van zijn omgeving, weliswaar als een van de weinigen, maar dat maakte hem niet uit, en als er iets niet in orde was, belde hij gewoon de gemeente op.

Eigenlijk heet hij geen Cees, maar hij laat zich al jaren zo noemen, uit te spreken met een s aan het begin, net zoals die beroemde schrijver van reisverhalen. Wie daarmee was begonnen, weet hij niet, misschien hijzelf wel. Kan ook een leraar op het vwo zijn geweest. Het is wel iets van vroeger. Van lang geleden.

Onder de nok van zijn huis heeft hij zijn kamer. Het is er overvol. Open kasten met boeken, ordners, tijdschriften en stapels kopieën van teksten die hij eens als interessant had geormerkt. Ook al gaat er nog weinig van door zijn handen, er gaat niets weg. Je weet immers nooit.

Onder het dakraam staat een bureau. Op dat bureau een beeldscherm. Op een serverwagen eronder een computer met printer. Aan de andere kant van zijn werkplek, gescheiden door een plaat triplex met daaraan enkele van zijn onderscheidingen, bevindt zich zijn bed. Dat heeft hij zo diep mogelijk onder het schuine dak geschoven. Onder het bed een la met kleding en schoon beddengoed. Kortom, elke centimeter is benut.

Hier op zolder, dit is zijn wereld, de plek waar hij werkt en slaapt. Hij werkt trouwens meer dan hij slaapt. Veel meer. Dat werk bestaat uit vertaalwerk, dat wil zeggen, hij